

HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

SAHİP VE BAŞMUHARRİRİ :

Paris Hukuk Fakultesi Doktoru

AVUKAT

GAD FRANKO MILÂSLI

Adres : Galata, Bahtiyar han Bay Gad Franko yazıhanesi

Telefon : 43009

Bir nüshanın bedeli 25 kuruştur.

Bir senelik abonemanı posta ücretile beraber 250 kuruştur.

Türkiye harici için 300 kuruştur.

İSTANBUL

HANRI ZELLİÇ VE MAHDUMU Basımevi

1936

Avukatlar kanununda ücretler

Adliye Vekâletinin programı arasında avukatlık kanununa bir yer ayırması mesleğimize karşı gösterilmiş büyük bir alâkanın delili olmasından naşı bütün meslekdaşların şükranlarını celb edeceği aşîkârdır; Hele, Kanun projesini neşrettirmek ve alâkadarların mütalealarını istemek suretile münakaşe kapularını açık tutması ayrıca minnetle kaydedilecek bir keyfiyettir.

Bu müsaadeden istifade eden arkadaşlar bu babdaki mütalealarını yazıyorlar. Fakat hiç birisi avukatların ücretleri bahsına temas etmemişler. Bizde hiç bir ananaye dayanmayan baz prensipleri «nassi şer'i» imiş gibi, tetkik ve münakaşa zemini bile ittihazından herkez ihtiraz etmektedir. Ben, buna cür'at edeceğim ve ısrarla ücretler hakkında gerek eski kanunda mevcut ahkâmın, gerekse şimdiki projede teklif edilen şekillerin ne mantıka ve ihtiyaca, ne de daima inkişaf eden hukukî hadisata tetabuk etmedigini iddia edeceğim.

Bir defa gözden kaçırmayalımki Avrupada mevcut bazı an'analar bizde yoktur. Avukatlık mesleki, barolar usulü oralarda eskidir. Avukatlara büyük paye verilir, yapacakları vazifenin adeta, bir rahibin vazifesi gibi nim-kudsi adedilirdi. Avukat ücret isteyemez; müşterinin günlünden ne koparsa onu almağa mecburdur. tabiatile ücretten dolayı dava ikame edemezlerdi. İngiliz avukatlarının geydikleri elbisenin arkasında bir cep varmış, nakledildiğine göre avukat para almak zilletine düşmemek için müvekkil, o cebe, bir mikdar para atıverirmiş. Artık bu zamanrladan, ve bu zihniyetlerden çok uzağiz.

Arkadaşlar mesleğimizin yüksekliğinden, nezaketinden hararetle bahis ediyorlar. Bu babda söylenen sözleri kuvvetle benimsiyorum; Yurddaşların malını müdafaa vazifesini deruhte eden kanun adamları herkesden ziyade Kanuna, hem yazılmış hem ahlak kaideleri şeklinde tecelli etmiş olan Kanunlara riayet etmelidir. Bunu kabul etmekle beraber diger meslek erbabının bizden aşağı bir rol oynadıklarını, cemiyet arasındaki vazifelerinin daha hafif olduğunu iddiaya kimde

hak vardır? Bir kimsenin maddî haklarını ve mallarını müdafaaya çalışan avukatla hayatını ve sıhhatini siyanete uğraşan Doktor arasındaki hizmetin ehemmiyeti ve kıymeti noktasından birinci mevkii Doktora vermek daha doğru değilmi? o halde diğer meslek erbabına, ücret cihetinden, kunulmayan kayıdları avukatlara koymakta ne hikmet vardır?

Yeni kanun projesi altıncı babının ikinci faslını (M. 129-135) avukatların ücretlerine tahsis etmiştir Birinci hüküm ücretin avukatla muvekkil arasında *serbestçe* tayin edileceğini amirdir. Artık ücretin tayini mebhasında başka bir şey ilâve etmemek ve bu serbestiyi umumî ahkâmda mevcut hududlar dairesinde kullanamağa imkân vermek lâzım gelirken bu fasılda yeni yeni kayıtlar konulmaktadır. Birinci kayıt şudur: Ücret hakkındaki akdın yazılı olması şarttır; Bu hüküm bir az ağırdır: Pek büyük satım alım muameleleri tek bir söz ile yapılabılırken vekâlet ücretine mütedair şifahî akdi kabul etmemek için bir sebep olamaz; ve muayyen bir ücret tekarur ettiğini gerek avukat gerek muvekkil iddia etse, bunun diğer muamelelerde olduğu gibi şahidile ispatına müsaade edilmesinde mahzur görülemez; Maheza ücret hakkında ihtilaflara mahal kalmamak üzere bu tedbirin alındığını kabul edebiliriz. Zaten bu gibi ahvalde tahrirî mukavele bulunmamasından naşı akid zimninde bir ücret kabul edilmemekle beraber, daha aşağıda göreceğimiz veçhile, Vekâletce musaddak tarifeye göre ücret takdir edileceği de kayid edilmektedir.

Ücret bahsında en ruhlu, en esaslı madde projedeki 130 inci maddedir; Bu madde bir çok kayıdları vaz ediyor. Evvela mevzuu muayyen bir meblağı ihtiva etmeyen ücret mukaveleleri tamamen batıldır; sonraki cümleler bu esasi tavzih ediyor: Muddeabihin mukdarı üzerine nisbi olarak tayin kılınan ücret mukaveleleri batıldır; İşte benim, kemali samimiyetle yanlış ve hatta adalet ve kanunî esasa mugayir gördüğüm hüküm budur; Bu hüküm avukatın zararınadır fakat daha çok muvekkili izrar eder.

Bir kerre dava varki bizzat muvekkil bile ehemmiyetini ve kıymetini tayin edemiyor; Bir zat geliyor: « Bayın, babam Suriyede bir çok emlak ve akar bıraktı; Burada öldü annam aciz ben de sağıldım;

bunları elde etmek isterim? Çalış, uğraş» diyor; Böyle bir muvekkilden ben ne ücret alabilirim; İşin ehemiyeti ne gibi zahmet ve zemanе ihtiyac gösterceği evvelden takdir edilemeyeceğinden maktu bir esas üzerinden mukavele yapmağa imkân yokdur; Bir çok hallarda muvekkil davanın masrafını yapacak halde değildir; Bir avukat bu işi deruhde ederse ve kurtarılacak servetin bir kısmını almak şartile çalışırsa neden kanuni ve hatta ahlakî bir mahzur olsun? Nispetin esasını kabul etmiyen hükmün yani başına konulan ve « her ne suretle olursa olsun hasili davada iştiraki tazammun eden ücret mukaveleleri batıldır» deyen kaide muvekkil ile avukatın münasebetini pek zorlaştıracak, hem lüzumsuz yerde işkal edecek mahiyettedir. Alinin Velide büyük bir alacağı var. Bir şey tahsiline muvaffak olup olmayacağını bilmeyor; Belki aleyhine hüküm alırsa medyun Veli iflâs edecek; o halde avukata da muayyen bir ücret vermek lâzım; Davayı ikame etmez; Neden avukat talebin kanuni olduğunu görerek ve — tahsil edildiği takdirde yüzde şu kadarını almak şartile — bu davayı kabul etmesin; Bunda kanuna, ahlaka aykırı ne vardır?

Garibî şudur: Nisbî ücreti mereden muhamat kanununun onuncu maddesi mahkemece esas hakkında karar verildiği anda ücreti vekâleti yüzdebir nispet üzerinden takdir edilmesini emir ediyor. İcra ve iflâs kanununda 138inci maddesinde dahi en azı % 3 ücreti vekâlet takdirine cevaz verilmektedir. Hatta hakim avuktalara bazan yüzde üzerinden ücret vermektedir; Bir avukat bir muvekkil aleyhine ücretten dolayı dava ikame ettikte mahkeme meseleyi avukatlardan müteşekkil ehli vukufa havale ediyor; Bu ehli vukuf ücreti yüzde üzerine takdir ediyorlar; Bir arkadaş tespiti delail suretile ücretini takdir ettirdi ve yüzde üzerinden bir rapor aldı. Böylece nispete müstenid ücret takdiri kanunlarimize ve adatimize girmiş iken bunu avukatlık kanunu ile nehi etmekte katıyyen isabet yokdur. Bu babdaki hükümleri an'analara müstenid olan Avrupa memleketlerinde bile bu kati ve manasız takyidlerden kurtulamak yolunu buluyorlar; Büyük avukatlar büyük iş bürolarını açıyorlar; İstedikleri gibi mukavele yapıyorlar; kendileri mahkemeye giren arkadaşlara işi tevdi ediyorlar. Neye inkâr etmeli? Memleketimizde yerleşen örfu adeta göre bir çok avukatlarımız % 5 ini peşin % 5 ini kazanıldığı takdirde dava neticesinde alınmak

üzere % 10 ücret alıyorlar ; Amma denilecek ki böyle bir mukaveleye müsteniden dava ikame edildikte makbul olmaz. Fakat yine ehli vukufa havale edildikte o ehli vukuf yüzde üzerinden takdirini yapacaktır. Bu müşkil, tarifa yapılacağı sırada bütün vus'atile göze çarpacektir ; Bunun için usul ün 424 ncümaddesinin son fıkrasında (vekil ile muvekkil arasındaki münasebet hakkında hukukî adıye ahkâmı tatbik olunur) diye ileri sürülen kaideyi mahfuz tutarak yeni projenin 130 uncu maddesini ilga etmek elzemdir ; Müddeabihin miktarı üzerine nisbî olarak ücret tayininde ve hasili davada iştirakî tazammun eden ücret akidlerinde hiç bir mahzur yoktur. Kanuna aykırı değildir ; Bizzat muhamat kanunu bu esası kabul ediyor ; ahlaka karşı değildir ; Siyaneti arzu edilen müvekkillerin menfaatlarına karşı değil ona uygundur. Bu nehi devam ederse bir çok davaların ikame edilmemesine, bir çok hakların ziyaa uğramasına sebebiyet verilmiş olur.

Mesleğimizin bu noktadaki müşkillerden birisi, yukarda denildiği gibibir davanın ne kadar süreceğinin, nasıl inkişaf edeceğinin bilinmemesidir ; Senede, müspit evraka mustenit davalar hakkında evvelden bir fikir edinmek mümkündür ; Fakat ekser davalar muğlakdır ; Bir çok ahvalde de muvekkil işi kolay tarafından anladır ; sonrada davaya girişildikte hasım tarafı bir çok mes'eleler ihdas eder ; Beklenilmeyen evrak gösterir ; Bir sene süreceği tahmin edilen bir dava üç sene sürer ; Avukat muvekkilin izahatına inanarak bir senelik mefruz hidematı için tayin ettiği ücretle iktifa etsin mi ? Bir nispet tayin edilse "bir dereceye kadar bu mahzur her taraf edilmiş olur. Samimî mutaleam şudurki : bu nehi kaldırılmalıdır ; Kanunumuz, bu hususda Avrupa kanunlarının eskiden kalma bu izleri takip etmek mecburiyetinde değildir. Garp esaslarına mütemail olmamız lâzım ise de manasızlığı bariz, hatta zararı vazih, sırf an'anaye müstenid kaideleri kabul etmemiz, ve körü körüne benimsememiz icap etmez.

Avukatların ücretleri hakkında ben bir yenilik isteyorum : Muvekkil ile avukat arasında ücretten doğacak ihtilaflar, biri avukat, biri ticaret odasından mutahap iki aza ile bir mahkeme reisinin ri-yaseti altında teşekkül edecek bir heyyet tarafından evrak üzerinde rüyet ve bu suretle bu davaların hususiyetine hürmet edilsin.

Mecmuanızın uzun makalelere tehammülü olmadığını bildiğim için bu günlük bu kadarla iktifa ediyorum; Bence bu nokta çok mühimdir.

Adhye Vekâleti bu acizane mutalaları kabul edip serbestii akti tasrih ederse ahlakimize, maneviyatımıza büyük bir hizmet etmiş olur; Hem vekillere, hem muvekillere büyük, pek büyük ve yerinde bir lutuf yapmış olur.

Avukat

K. L.

Borçlar ve Ticaret Kanunları

Mecmuamız Borçlar Kanunu ahkâmının ticaret maddelerinde tatbiki mümkün olduğu ve bu iki Kanunun mevcudiyeti işleri kolaylaştıracak yerde işkal edeceği mutaleasını müdafaa etmektedir.

İtalyanın yetiştirdiği en namdar hukukçularından *Cesare Vivante* bu fikrin sıcak mudafiilerindendir; Saylav ve hukukçu *Vasfi Raşid Sevin*in neşrettiği *Ticaret Kanunu Şerhi* nam kıymetli eserinde bu mütaleaları iktibas etmiştir; mücadelemizi kuvvettendiren bu yazıyı aynen neşr ediyoruz; Mecmuamız uzun makaleler neşrinden ihtiraz etmekte ise de bu yazıyı iki nushada neşretmek mecburiyetinde kaldık.

1. — Hukuku hususiyede birlik : **Vivante** Kanunu Medenî ile (yani bir kısmı olan Borçlar kanunu ile) Ticaret kanununun birleştirilmesi, iki kanuna ayrılmış olan hukuku hususiyenin bir kanunda tevhit edilmesi lüzumunu müdafaa eyler. İsviçre bu tevhidî tahakkuk ettirmiş yegâne devlet olarak gözüktür. Borçlar kanunumuz İsviçrenin hem ticaret hem de Medenî kanunu olan borçlar kanununun bir kısmının tercümesidir. Dilimize tercüme edilen ve Türk Borçlar Kanunu olarak kabul edilen kısmında dahi ticaret hukukuna ait hükümler vardır. Bizde de Borçlar kanunu ile hem ahenk olmiyan Ticaret kanununun yerine İsviçre Borçlar kanununun son kısımlarını tercüme edip almağı ve böylece hukuku hususiyede vahdeti vücuda getirmeği dü-